

Nr 85

LANDSKAPSLAG

om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

Föredragen för Republikens President den 28 mars 2008

Utfärdad i Mariehamn den 12 juni 2008

I enlighet med lagtingets beslut¹ föreskrivs²:

**1 kap.
Inledande bestämmelser**

1 §

Lagens innehåll och syfte

Denna lag gäller grundläggande yrkeskompetens och fortbildning för förare av vissa motordrivna fordon avsedda för gods- eller persontransporter. Syftet med lagen är att förbättra den allmänna trafiksäkerheten och säkerheten vid transporterna samt förarnas förutsättningar att sköta sina uppgifter.

Bestämmelser om behörighet att framföra motordrivna fordon finns i körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland, nedan kallad körkortslagen. Bestämmelser om yrkesmässig trafik finns i landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik. Bestämmelser om transport av farliga ämnen finns i landskapslagen (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Lagen avser förare som på väg i landskapet Åland utför godstransporter med fordon vilka enligt körkortslagen tillhör körkortsklasserna

C1, C1E, C eller CE. Lagen avser även förare som på väg i landskapet Åland utför persontransporter med fordon vilka enligt körkortslagen tillhör körkortsklasserna D1, D1E, D eller DE. Lagen förutsätter vidare att förarna är medborgare i en medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Om förarna är medborgare i stater utanför EES gäller lagen endast om förarna är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat inom EES.

2 kap.

Grundläggande yrkeskompetens och fortbildning

3 §

Allmänna förarkrav

Förare ska ha grundläggande yrkeskompetens och genomgå fortbildning enligt denna landskapslag.

Förare som har grundläggande yrkeskompetens får framföra fordon av den körkortsklass som kompetensen avser, förutsatt att föraren har körkort av den klass fordonet tillhör.

4 §

Undantag från de allmänna förarkraven

De i 3 § 1 mom. föreskrivna kraven gäller inte förare av fordon

¹ Lr framst. nr 6/2007-2008

Lu bet nr 3/2007-2008

² Europaparlamentets och Rådets direktiv 2003/59/EG, EGT L 226, 10.9.2003, s. 4.

Rådets direktiv 2004/66/EG, EGT L 168, 1.5.2004, s. 35

Rådets direktiv 2006/103/EG, EGT L 363, 20.12.2006, s. 344

- 1) vilkas högsta tillåtna konstruktiva hastighet inte överstiger 45 km/h,
- 2) som står under kontroll av eller används av räddningsväsendet eller polisen för transporter som hänför sig till deras uppgifter,
- 3) som provas eller förflyttas på väg i samband med tekniskt utvecklingsarbete, reparationer, underhåll eller besiktning,
- 4) som är nya eller ombyggda och ännu inte har godkänts för användning i trafik,
- 5) som används i nödsituationer eller för räddningsinsatser,
- 6) som används vid förarutbildning för erhållande av körkort enligt bestämmelserna i körkortslagen,
- 7) som används vid utbildning för erhållande av yrkeskompetensbevis enligt bestämmelserna i denna lag,
- 8) som tillhör körkortsklasserna D1, D, D1E eller DE när fordonet används i icke-kommersiellt syfte för persontransporter,
- 9) som används i privat bruk för godstransporter i icke-kommersiellt syfte eller
- 10) som används för transport av material och utrustning som föraren använder i sitt arbete eller som används för transport i liten skala av egna varor som föraren säljer på en bestämd plats, under förutsättning att framförandet av fordonen inte är förarens huvudsakliga sysselsättning.

5 §

Grundläggande yrkeskompetens

Den som genomgått den i 6 § avsedda utbildningen erhåller grundläggande yrkeskompetens.

Utbildningen kan även genomgå i snabbare tempo. Om de begränsningar detta medför föreskrivs i 10 och 11 §§.

För att få delta i utbildningen för erhållande av grundläggande yrkeskompetens för en viss körkortsklass krävs inte att deltagaren redan innehar körkort för ifrågavarande klass. Innan deltagaren erhållit körkort för det fordon som används under utbildningen ska körundervisningen ges i enlighet med körkortslagens bestämmelser.

6 §

Innehållet i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens

I utbildningen för grundläggande yrkeskompetens ingår undervisning om de krav som gods- och persontransporter ställer på förare och om de omständigheter som inverkar på trafiksäkerheten samt förarens och transporternas säkerhet. Likaså ingår undervisning om vad som ska

iakttas vid god yrkesutövning vid skötseln av förarens uppgifter.

Utbildningen avslutas med ett prov. Den som avlägger provet ska ha deltagit i den undervisning som anges i 1 mom.

Till den som godkänts i provet utfärdas ett intyg som styrker att innehavaren genomgått utbildningen för grundläggande yrkeskompetens och besitter de kunskaper som den grundläggande yrkeskompetensen förutsätter. Om utbildningen ges inom ramen för en yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå kan intyget utfärdas på basis av ett avgångsbetyg över avlagd examen på gymnasialstadienivå inom ett yrkesområde eller avlagd examen med angiven yrkesinriktning. Om utbildningen genomförs inom ramen för ett läroavtal utfärdas intyget på basis av ett slutbetyg över fullgjord utbildning.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om utbildningens innehåll, undervisningens omfattning, innehållet i utbildningen och undervisningens omfattning vid utvidgning av yrkeskompetensen, tillgodoräknande i utbildningen av det yrkeskunnande som krävs för erhållande av trafik tillstånd samt hur provet genomförs.

7 §

Grundläggande yrkeskompetens i samband med yrkesinriktad utbildning

Om den grundläggande yrkeskompetensen erhålls i samband med att en yrkesinriktad utbildning genomgås, kan provet genomföras stegvis.

Under utbildningstiden får en studerande i landskapet framföra ett fordon som tillhör de i 2 § angivna körkortsklasserna under förutsättning att den studerande har erhållit körkort som ger rätt att framföra fordonet.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov i landskapsförordning närmare bestämmelser om vilka krav som gäller för körningar under utbildningen.

8 §

Fortbildning

Giltighetstiden för den grundläggande yrkeskompetensen är fem år räknat från den dag det i 6 § 3 mom. avsedda intyget utfärdades. Genom fortbildning förlängs giltighetstiden för den grundläggande yrkeskompetensen med fem år i taget. Förare som inte upprätthållit sin grundläggande yrkeskompetens erhåller grundläggande yrkeskompetens på nytt genom att delta i fortbildning.

Till den som deltagit i fortbildningen utfärdas ett intyg över att fortbildningen genomgått i sin helhet eller delvis.

9 §

Innehållet i fortbildningen

Fortbildningen innehåller de viktigaste undervisningsämnena i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens. I fortbildningen ska alltid ingå sådana ämnen som befrämjar ett tryggt, ekonomiskt och miljövänligt körsätt.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om fortbildningens innehåll och omfattning samt hur den genomförs.

3 kap.

Ålderskrav för förare

10 §

Ålderskrav för förare av fordon avsedda för godstransporter

Förare som fyllt 18 år får framföra fordon av klass C och CE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 1 mom. och av klass C1 och C1E om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

Förare som fyllt 21 år får framföra fordon av klass C och CE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

11 §

Ålderskrav för förare av fordon avsedda för persontransporter

Förare som fyllt 21 år får framföra fordon av klass D och DE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 1 mom. och av klass D1 och D1E om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

Förare som fyllt 21 år och som erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom. får dock framföra fordon av klass D och DE om fordonen används för persontransporter i lokaltrafik på regelbundna högst 50 km långa rutter.

Förare som fyllt 23 år får framföra fordon av klass D och DE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

12 §

Särskilda undantag från ålderskraven

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 11 § får förare som fyllt 18 år framföra fordon av klass D1 och D i lokaltrafik om de avlagt grundexamen för bussförare eller annan motsvarande examen och även har körkort av klass D1 och D.

Förare som avlagt någon av de examina som avses i 1 mom. men inte fyllt 20 år får dock inte framföra fordon av klass D annat än om fordonen framförs utan passagerare eller framförs i lokaltrafik på regelbundna högst 50 km långa rutter.

4 kap.

Utbildningsorganisation och förvaltningsuppgifter

13 §

Utbildningsarrangör

Den som arrangerar utbildning för erhållande av grundläggande yrkeskompetens och fortbildning (*utbildningsarrangör*) ska godkännas av landskapsregeringen.

Som utbildningsarrangör kan landskapsregeringen godkänna

1) den som enligt landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (gymnasialstadielagen) har rätt att ge yrkesinriktad utbildning,

2) den som enligt landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning (läroavtalslagen) har rätt att ge teoretisk och praktisk undervisning,

3) den som upprätthåller bilskolor i enlighet med vad som föreskrivs i körkortslagen och ger förarundervisning för erhållande av körkort av klass C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE eller

4) ett företag, en stiftelse eller en annan sammanslutning.

Företag, stiftelser eller andra sammanslutningar har dock endast rätt att arrangera fortbildning.

14 §

Ansökan

Till ansökan, som görs skriftligen, bifogas en plan över utbildningens uppläggning och genomförande. Av ansökan ska vidare framgå uppgifter om antagningsgrunder, allmänna antagningskriterier och antalet utbildningsplatser. Ansökan ska även innehålla uppgifter om vilka krav som gäller för lärarna samt vilka undervisningsfordon och annat undervisningsmaterial som används i utbildningen.

Sökande som upprätthåller en bilskola ska även bifoga en kopia av tillståndet att hålla bilskola. Ett företag, en stiftelse eller en annan sammanslutning ska även bifoga en kopia ur handels- eller föreningsregistret eller bolagsordningen eller motsvarande bolagsavtal eller en annan sammanslutnings stadgar.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov i landskapsförordning närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i ansökan och handlingarnas innehåll.

15 §
*Utbildning, lärarkrav och
undervisningsmaterial*

En utbildningsarrangör ska med beaktande av undervisningens omfattning förfoga över tillräcklig undervisningspersonal, ändamålsenliga utrymmen och läromedel samt nödvändigt undervisningsmaterial. Utbildningsarrangören utser en person som styr, övervakar och utvecklar utbildningen.

Lärarna ska ha de pedagogiska och didaktiska kvalifikationer som undervisningen förutsätter samt kännedom om verksamheten. Den som verkar som körlärare ska vid utbildning för grundläggande yrkeskompetens dessutom ha trafiklärarkort och körkort för de fordon som används i körundervisningen samt minst ett års dokumenterad erfarenhet av körundervisning och av arbete som heltidsanställd förare av fordon tillhörande klass C, CE eller D.

Fordonen som används i körundervisningen ska uppfylla de krav som gäller för sådana fordon som används i körprov för förarexamen för erhållande av körkort.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om undervisningspersonalens kvalifikationer.

16 §
Godkännande

Landskapsregeringen godkänner sökande som kan arrangera en utbildning som uppfyller de krav som anges i 15 §. Avgörande för om sökande kan godkännas som utbildningsarrangör är att det av ansökan och de bifogade handlingarna framgår att sökanden avser att arrangera en utbildning som uppfyller kraven. Godkännandet får förenas med villkor.

17 §
Tillsynen över utbildningsverksamheten

Landskapsregeringen utövar tillsyn över utbildningsverksamheten. För att kunna utöva tillsyn har företrädare för landskapsregeringen rätt att närvara i undervisningen och i övrigt få de uppgifter som behövs för tillsynen.

18 §
Utbildningsarrangörens ansvar samt återkallande av godkännande

Utbildningsarrangören ansvarar för att utbildningsverksamheten bedrivs i överensstämmelse med uppgifterna i ansökan och andra uppgifter som lämnats utöver ansökan samt med villkoren för godkännandet. Om utbildningsverksamheten ändras så att den inte längre bedrivs i enlighet med vad som förutsatts vid

godkännandet ska utbildningsarrangören utan onödigt dröjsmål skriftligen underrätta landskapsregeringen om detta. Landskapsregeringen tar vid behov ställning till om utbildningen får fortsätta under de ändrade förutsättningarna.

Landskapsregeringen ska ge utbildningsarrangören en skriftlig anmärkning med uppmaning om att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa konstaterade brister i utbildningsverksamheten om det vid inspektion framkommer att

1) bestämmelserna gällande utbildningen i denna lag eller annan lagstiftning inte följs,

2) utbildningsverksamheten inte sköts i enlighet med villkoren för godkännandet eller annars inte sköts på behörigt sätt, såsom att lärarna inte sköter sina uppgifter i enlighet med vad som förutsatts i denna lag eller annan lagstiftning eller

3) utbildningsverksamheten annars uppvisar brister som inte är godtagbara med hänsyn till det övergripande syftet med utbildningen.

Om utbildningsarrangören inte vidtar de i 2 mom. avsedda åtgärderna ska landskapsregeringen ge utbildningsarrangören en skriftlig varning med meddelande om att godkännandet återkallas om utbildningsarrangören inte avhjälper bristerna i utbildningsverksamheten inom en av landskapsregeringen ställd tidsfrist.

Om de angivna bristerna inte avhjälps inom den ställda tidsfristen ska godkännandet återkallas.

19 §
Prov och intyg

Den som med stöd av 15 § har rätt att ge teoretisk undervisning bedömer och godkänner provet.

Om en utbildningsarrangör som avses i 13 § 2 mom. 1, 3 och 4 punkten ansvarar för utbildningen eller fortbildningen ska provet ordnas och övervakas i enlighet med vad som med stöd av gymnasialstadielagen gäller vid ordnande och övervakning av prov som hänför sig till yrkesinriktad utbildning.

Om en utbildningsarrangör som avses i 13 § 2 mom. 2 punkten ansvarar för utbildningen ska provet ordnas och övervakas i enlighet med vad som med stöd av läroavtalslagen gäller vid ordnande och övervakning av prov som hänför sig till teoriundervisning.

I de fall som avses i 2 mom. utfärdas intygen över grundläggande yrkeskompetens och fortbildning av det förvaltningsorgan som med stöd av gymnasialstadielagen ansvarar för planeringen och genomförandet av den yrkesinriktade utbildningen. I de fall som avses i 3 mom. utfär-

das intygen av det förvaltningsorgan som med stöd av läroavtalslagen ansvarar för förvaltningen av läroavtalsutbildningen.

20 §

Utbildningsort

Förare som är medborgare i en medlemsstat inom EES får genomgå utbildning för erhållande av grundläggande yrkeskompetens och fortbildning i landskapet om de uppfyller de i 25 § körkortslagen angivna bosättningskraven. Om förarna inte uppfyller körkortslagens bosättningskrav får de dock genomgå fortbildning, förutsatt att de är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat i landskapet.

Förare som är medborgare i stater utanför EES får genomgå utbildning för erhållande av grundläggande yrkeskompetens och fortbildning i landskapet om de är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat i landskapet. Om dessa förare är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat utanför landskapet får de dock genomgå fortbildning, förutsatt att de uppfyller körkortslagens bosättningskrav.

5 kap.

Yrkeskompetensbevis

21 §

Utfärdande av yrkeskompetensbevis

Till den som erhållit grundläggande yrkeskompetens eller fortbildning utfärdar Ålands polismyndighet på ansökan ett yrkeskompetensbevis eller gör en anteckning om yrkeskompetensen i sökandens körkort. Till ansökan fogas intyg över att sökanden erhållit grundläggande yrkeskompetens eller genomgått fortbildning. Sökanden ska ha körkortsbehörighet för de fordonskategorier yrkeskompetensen avser.

Vad som i denna lag föreskrivs om yrkeskompetensbevis gäller även i tillämpliga delar för sådana körkort som avses i 1 mom.

Yrkeskompetensbeviset och körkortsanteckningen gäller i fem år, dock högst för den tid som sökandens körkort gäller.

Om särskilda skäl föreligger utfärdar polismyndigheten ett tillfälligt dokument som anger innehavarens yrkeskompetens. Polismyndigheten utfärdar även dubblettexemplar av yrkeskompetensbevis. På sådana dubblettexemplar tillämpas bestämmelserna i 41a § körkortslagen om dubblettexemplar av körkort.

Landskapsregeringen anger närmare i landskapsförordning om yrkeskompetensen ska anges genom yrkeskompetensbevis eller genom

anteckning om yrkeskompetensen i sökandens körkort samt hur anteckningen ska göras. Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning även närmare bestämmelser om vad som ska iaktas i samband med en i 1 mom. avsedd ansökan och vilka förutsättningarna är för att ansökan ska beviljas samt om giltighetstiden för de tillfälliga dokument som anges i 4 mom.

22 §

Påvisande av yrkeskompetens

Föraren ska medföra de dokument som avses i 21 § 1 mom. vid körning och på begäran uppvisa det för polisman eller någon annan trafikövervakare. Om föraren inte har dokumentet med sig kan polismannen avbryta körningen. Om förarens identitet ändå kan konstateras på ett tillförlitligt sätt kan det dock tillåtas att körningen fortsätter. Föraren kan samtidigt åläggas att inom en viss tid uppvisa dokumentet för polismyndigheten.

Ett fordon eller en fordonskombination får med undantag för de körningar som avses i 4 § endast överlåtas till den vars yrkeskompetens kan styrkas med hjälp av ett i 21 § 1 mom. avsett dokument.

23 §

Modellen för yrkeskompetensbeviset

Yrkeskompetensbeviset för förare ska motsvara den modell som finns i bilaga II Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/59/EG om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- eller persontransport och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3820/85 och rådets direktiv 91/439/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 76/914/EEG.

24 §

Erkännande av dokument över yrkeskompetens som har utfärdats i andra EES-länder och i länder utanför EES

Yrkeskompetensbevis som utfärdats i riket eller i en annan EES-stat och som uppfyller kraven i 23 § gäller även i landskapet. I fråga om ömsesidigt erkännande av körkort och anteckningarna i dem gäller vad som föreskrivs i 52 och 52a §§ körkortslagen.

Även sådana dokument som motsvarar yrkeskompetensbevis och som innehas av förare som avses i 2 § 2 mom. gäller i landskapet. Bestämmelserna i 22 § ska tillämpas även på dessa förare.

25 §

Återkallande av yrkeskompetensbevis

Polismyndigheten ska återkalla yrkeskompetensbeviset på bestämd tid eller tillsvidare, om innehavaren inte längre uppfyller de krav som utfärdande av yrkeskompetensbeviset förutsätter. Yrkeskompetensbeviset kan även återkallas på innehavarens begäran. Yrkeskompetensbeviset kan återkallas temporärt om det föreligger förutsättningar för utfärdande av temporärt körförbud enligt körkortslagen.

När en förare tilldelats körförbud eller temporärt körförbud ska körkortslagens bestämmelser om omhändertagande och återlämnande av körkort tillämpas på yrkeskompetensbevis.

26 §

Anmälan av uppgifter om yrkeskompetens till körkortsregistret

Efter att ett i 21 § 1 mom. avsett dokument utfärdats ska polismyndigheten snarast göra en anmälan om detta till motorfordonsbyrån.

6 kap.**Ändringssökande, tvångsmedel och straff**

27 §

Ändringssökande

Den som deltar i en utbildning för vilken en i 13 § 2 mom. 1 punkten avsedd utbildningsarrangör ansvarar och som är missnöjd med ett beslut rörande studieprestationer kan begära rättelse enligt bestämmelserna i 32 § gymnasielagen om rättelse av bedömning av studieprestation.

Den som deltar i en utbildning för vilken en i 13 § 2 mom. 2 punkten avsedd utbildningsarrangör ansvarar och som är missnöjd med ett beslut rörande studieprestationer kan begära rättelse enligt bestämmelserna i 15 § läroavtalslagen om rättelse av bedömning.

Beslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen.

28 §

Handräckning

Den som med stöd av 17 § utövar tillsyn har vid behov rätt att få handräckning av polisen för att kunna sköta sina uppgifter enligt denna lag.

29 §

Allmänna straffbestämmelser och straffrättsligt tjänsteansvar

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna i 3, 10, 11, 12 eller 22 §§ ska för *brott mot bestämmelserna om yrkeskompetens för förare* dömas till böter.

Den som arrangerar i denna lag avsedd utbildning utan landskapsregeringens godkännande ska för *olovligt bedrivande av utbildning för yrkeskompetens för förare* dömas till böter.

Den som utfärdar yrkeskompetensbevis i strid med bestämmelserna i 21 § ska för *olagligt utfärdande av yrkeskompetensbevis för förare* dömas till böter.

Den som enligt denna lag ska sköta de uppgifter som hör samman med mottagande, ordnande, övervakning, bedömning och godkännande av prov samt utfärdande av yrkeskompetensbevis och motsvarande dokument och som i anslutning härtill överträder sina befogenheter ska dömas i enlighet med bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

7 kap.**Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

30 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2008.

Förare som framför fordon av klass D1, D, D1E eller DE ska uppfylla behörighetsvillkoren enligt denna lag från och med den 10 september 2008 och förare som framför fordon av klass C1, C, C1E eller CE från och med den 10 september 2009.

31 §

Allmänna övergångsbestämmelser

Grundläggande yrkeskompetens krävs inte av förare som framför fordon av klass D1, D, D1E eller DE och som erhållit körkort för fordonen före den 10 september 2008. Detsamma gäller förare som framför fordon av klass C1, C, C1E eller CE och som erhållit körkort för fordonen före den 10 september 2009.

Oberoende av bestämmelserna i 1 mom. ska de i momentet avsedda förarna genomgå fortbildning enligt denna lag. Fortbildningen ska genomgåas inom fem år räknat från de tidpunkter som nämns i momentet. Därefter ska fortbildningen genomgåas i enlighet med vad som föreskrivs i 8 § 1 mom.

Om avvikelser från den i 2 mom. föreskrivna fristen på fem år måste göras för att tidpunkten för fortbildningen ska kunna anpassas till körkortets giltighetstid eller till följd av arrangemang som ett stegvis genomförande av fortbildningen förutsätter, kan landskapsregeringen

bestämma att fortbildningen kan genomgås tidigast två år före eller senast två år efter de i 2 mom. angivna tidpunkterna för fortbildningens genomförande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mariehamn den 12 juni 2008

BRITT LUNDBERG
vicelantråd

Runar Karlsson
föredragande ledamot

